

Regeringskansliet
Socialdepartementet
S2023/02604
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sl@regeringskansliet.se

Remissvar promemorian Effektiv och behovsbaserad digital vård (Ds 2023:27)

Medicinska fakulteten vid Linköpings universitet (LiU) har beretts tillfälle att yttra sig över Socialdepartementets promemoria och lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Det är ett angeläget område och stor samhällsutmaning som promemorian tar upp och i det stora hela välkomnar vi förslagen som verkar välöversvägda och grundade i ett gediget utredningsarbete.

10.3 Begreppet distanskontakt definieras

Definitionen av distanskontakt är i grund och botten bra med tonvikt på att den är teknikneutral. Dock så öppnar definitionen upp för att även inkludera kontakt som rumslig åtskilt men som dock sker inom samma vårdenhet.

10.4 Skyldighet att erbjuda patienter distanskontakter

(Sid 137) vi instämmer i förslaget att regionerna ska erbjuda en digital kontakt när det inte föreligger skäl för en fysisk kontakt. *Som stöd för denna omställning av vården bör en del åtgärder genomföras enligt förslaget:*

- Examensmål läkarprogrammet (sid 137) och 11.6.2 (sid 201): vi instämmer i att bedömningen att digitala arbetssätt bör ingå som obligatoriska moment i examensbeskrivningarna till relevanta medicinska grundutbildningar.

Det tillägg som nyligen gjorts i examensmålen för läkarutbildningen bedöms som tillräckligt och har redan föranlett ett förslag på ett nationellt curriculum med nio övergripande mål inom ramen för det nya examensmålet om digital vård.

- Motsvarande examensmål bör införas för övriga medicinska grundutbildningar.
- Vidare så är de nationella examensmålen för sjuksköterskeexamen generellt skrivna, och innan ett nytt mål adderas behöver en översyn av samtliga nationella mål göras då det annars kan finnas en risk att helheten inte balanseras.
- Vi instämmer i vikten av att *Socialstyrelsen ges i uppdrag att utarbeta stöd för implementering av digitala verktyg* – med fokus på bland annat informationssäkerhet och bemötande för alla vårdprofessioner. Enligt 11.6.3. i promemorian bör detta kunna genomföras under ett års tid för 2 miljoner kronor. Enligt vår bedömning är detta dock en för optimistisk tidsplan och kostnaden torde bli avsevärt högre om man ska genomföra detta uppdrag på ett rimligt sätt. Som det framgår av sidan 146 i promemorian så finns det ett stort behov av utbildning av nuvarande vårdpersonal då vård som ges via digitala tjänster skiljer sig från den traditionella, fysiska, vården. Detta ställer stora krav på vårdgivare bland annat i form av stöd till personalen.
- Vi instämmer i bedömningen av *SBU bör ges i uppdrag att sammanställa forskning kring distanskontakt*. Dock bör uppdraget inte begränsas till när det är lämpligt eller inte med distanskontakt.

Det är viktigt att forskning har ett patient-/personfokus och inte bara fokuserar på att inte kunna ta blodprov eller göra fysiska undersökningar. En stor grupp utsatta personer kommer inte att kunna använda den digitala vården. Detta lyfts också fram i stycke 11.7 i promemorian på sidan 203 där det understryks att digitala vårdtjänster kan skapa möjlighet att anpassa vården efter patientens behov och därmed bidra till ökad jämlikhet. Dock nämns ingenstans om de personer som inte kan läsa eller skriva, inte har tillräckliga språkkunskaper för att använda chatbots, kognitivt nedsatta, lita inte på datorer etc.

Forskningssammanställningen av SBU bör enligt vår mening inte bara fokusera på praktiska och kostnadsekonomiska konsekvenser utan också på kvalitet och patientsäkerhet.

- Regeringen bör *uppmuntra och stimulera forskning kring distanskontakter* och digitala tjänster inom öppen vård. Vi instämmer i detta och enligt stycke 11.6.4. i promemorian förslås det att man öronmärker 25 miljoner för forskning inom området under den nästkommande forskningspropositionen. Vi vill dock argumentera för att 25

miljoner är en något liten summa med tanke på områdets potentiella betydelse för regionernas ekonomi verksamhet under de kommande åren.

- Regeringen bör ge *stimulansmedel till regionerna för innovations- och utvecklingsarbete avseende behovs- och lämplighetsbedömning och distanstjänster*. Vi instämmer i att regionerna behöver ett öronmärkt tillskott av medel för att utveckla den digitala vården och de 500 miljoner som anges i 11.6.6 i promemorian bör kunna vara en god start.

11.7 Konsekvenser för det jämställdhetspolitiska delmålet om jämställd hälsa

- Arbetsvillkor: vi instämmer i att arbeta på distans kan vara positivt (sid 205) och att det ger en möjlighet att kombinera familjeliv och arbete. Att arbeta på distans kan också i vissa situationer bidra till att kompensera för den bemanningsbrist som finns inom vården idag. Dock har vi lärt oss under pandemin att detta inte bara är positivt. Det finns en risk att personen blir överarbetad (ständigt tillgänglig) och saknar socialt stöd. Det blir en avsaknad av arbetsgemenskap och interaktion mellan medarbetare som på sikt leder till minskad tillhörighetskänsla och lojalitet. Man bör också vara noggrann i sitt val av digital vård. Ett fysiskt möte ska inte ersättas med digitalt besök för vårdgivarens skull. Vårdtagarens behov måste alltid vara det primära.

Handläggningen av beslutet

Beslut om detta yttrande har fattats av dekan Lena Jonasson efter föredragning av professor Tiny Jaarsma och professor Preben Bendtsen.

Lena Jonasson

Sändlista:

Socialdepartementet
Fakultetsledningen
Kanslichef
Tiny Jaarsma
Preben Bendtsen
Dokument- och arkivenheten